

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inseratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravnisti lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Volitve zastopnikov osnovnošolskega in meščansko-šolskega učiteljstva v višji šolski svet.

Na temelju razpisa pokrajinske uprave, oddelka za prosveto, s katerim so razpisane nove volitve naših zastopnikov v višji šolski svet, pozivljamo vse tovariše in tovarišice, organizirane v UJU poverjeništvo Ljubljana, da volijo disciplinirano naše kandidate, ki jih je postavil širji sosvet na svoji seji dne 28. decembra 1922 s soglasnim sklepom ob navzočnosti predsednikov oziroma delegatov vseh okrajnih učiteljskih društev.

Vsak volilni upravičenec voli na podlagi naredbe po dva zastopnika kot člana in po dva zastopnika kot namestnika.

Širji sosvet je na svoji seji posebno poudaril princip, da je smatrati namestnike(-ce) popolnoma ravnopravnim pravi članom, ker imajo vsak čas pravico vstopiti za svoje člane na seje višjega šolskega sveta in je zato potreba samo sporazuma med članom in namestnikom(-co).

Naša organizacija izvršuje sklep širjega sosveta in določa za razpisane volitve 3 volilna okrožja, zato določa porazdelitev volilnih upravičencev nastopno:

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Mežiška dolina, Marnberk, Maribor (okolica), Maribor (mesto), Sv. Lenart, Ljutomer, Murska Sobota, Dolenja Lendava, Ormož, Ptuj, Slovenjgradec in Koroška:

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. TOMAŽIČ IVAN, nadučitelj v Mariboru.

2. GNUS ANTON, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku.

Namestnika: 1. GODEC MARIJA, učiteljica v Limbušu ob Dravi.

2. MIKLAVČIČEVA JANJA, nadučiteljica v Kranju.

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Šmarje - Rogatec, Šoštanj, Slov. Bistrica, Gornji Grad, Savinjsko, Celje, Laško, Kozje, Brežice - Sevnica, Krško, Novo mesto in Litija:

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. GNUS ANTON, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku.

2. JELENC LUKA, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

Namestnika: 1. MIKLAVČIČEVA JANJA, nadučiteljica v Kranju.

2. WASCHTE ILKA, strokovna učiteljica v Ljubljani.

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Kočevje, Logatec, Ljubljana (okolica), Ljubljana (mesto), Radovljica, Kranj, Kamnik in Črnomelj:

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. JELENC LUKA, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

2. TOMAŽIČ IVAN, nadučitelj v Mariboru.

Namestnika: 1. WASCHTE ILKA, strokovna učiteljica v Ljubljani.

2. GODEC MARIJA, učiteljica v Limbušu ob Dravi.

Pozivljamo vse tovarišice in tovariše, da izpolnijo svoje glasovnice natanko v zgoraj navedenem redu in da se ravnajo točno in vestno po izdanih predpisih in določenih okrožjih ter tako pripomorejo, da se ne izgubi noben naš glas.

Kandidate volimo brez ozira na to, kateremu delu Slovenije pripadajo. Izvo-

lieni od nas vseh, bodo zastopali tudi v višjem šolskem svetu interese nas vseh! Ker nastopimo na volitvah disciplinirano v interesu ugleda in koristi svojega

stanu in šolstva, smo uverjeni o častni izvolitvi enotne kandidatne liste, ki jo je soglasno sklenil širji sosvet, v katerega imenu izdajamo ta proglas!

Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, poverjeništvo Ljubljana,

dne 10. januarja 1923.

Rudolf Dostal,
strokovni tajnik.

Mirko Fegic,
glavni blagajnik.

Ivan Dimnik,
urednik »Uč. Tov.«

Pred volitvami naših zastopnikov.

Nahajamo se pred volitvami učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet.

Poleg zaupanja in časti, nalaga to zastopstvo tudi mnogo dela, odgovornosti in vsestranske informiranosti na vseh poljih našega stanu in šolstva, tako da ni biti lahko dober zastopnik v tej korporaciji. Naši zastopniki so se trudili, da so šli vselej informirani na sejo; pred vsako sejo so imeli še posebej predpovedovanje, da so dobili še kake informacije o posameznih točkah, da so se zedinili za enoten nastop in so pridobili za posamezne slučaje tudi druge člane (neučitelje) višjega šolskega sveta, v korist celoti in v korist doedincev.

Najtežji del njihovih odgovornosti in odločitev so bile personalije. Ustreči vsem za eno samo mesto ni mogoče! Ozirali so se zato na direktive in načela, ki jih je za imenovanja določala naša organizacija in ki jih je predlagalo učiteljstvo potom svojih okrajnih učiteljskih društev.

Morda kdo ni bil zadovoljen s to ali ono odločitvijo višjega šolskega sveta!? Vali krivdo in vso odgovornost zaradi tega na ne! Vpraša naj dotičnik najprej samega sebe: ali jih je dovoljno informiral o dotičnem slučaju in ako je sploh kaj storil v to, da se jim objektivno pojasni slučaj in zahtevo!?

Iz časti in pravic, ki smo jih dali našim zastopnikom, izhaja tudi njihova dolžnost, da se informirajo za posamezne slučaje. Da, res je! Toda tudi iz naših pravic, da zahtevamo od njih, izhaja naša dolžnost, da jih sami prej informiramo in jim pripomoremo do čim objektivnejše izvršitve njihovih nalog!

Ne smemo pa tudi pozabiti nikdar, da niso oni večina v višjem šolskem svetu; da je poleg njih zastopana vlada — ki našim težnjam sicer ni nasprotna, kakor v bivši Avstriji — še z večjim številom od naših zastopnikov; da so poleg tega zastopani tudi učitelji, ki često nimajo mnogo umevanja za sklad z našimi nazori; da so v višjem šolskem svetu tudi zastopniki, ki so principijelni nasprotniki vseh naših težni in šole. Treba je torej večje in že preizkušene roke, da si zna pridobiti zaupanje večine in da prodre z našimi predlogi in zahtevami.

Zato smo si izbrali kot kandidate tovarišice in tovariše, ki imajo te sposobnosti in ki imajo voljo za to delo!

Kot svoje zastopnike smo izbrali tovarišice in tovariše, ki nam jamčijo s svojimi osebam, da bodo zastopali interese vseh kategorij šol in učiteljstva enako, kakor jih bo označevalo učiteljstvo potom svoje organizacije. Oni nam jamčijo, da bodo vedno v čim tesnejšem kontaktu z organizacijo, zato je dolžnost vsakega organiziranega člana, da pripomore organizaciji do častne izvolitve njenih kandidatov! Kandidati nam jamčijo, da bodo z enako vnemo zastopali šolstvo in učiteljstvo osnovnih ali meščanskih šol, učiteljice ženskih ročnih del, otroške vrtarice, učiteljice zabavišč, učiteljstvo za abnormalno deco itd., četudi sami slučajno ne pripadajo dotični kategoriji.

Vodstvo organizacije je uvidelo nujno potrebo enega zastopnika izmed učiteljstva obmejnega šolstva v višjem šolskem svetu, zato je toplot izvedlo tudi to nujno in upravičeno potrebo.

LISTEK.

Pedagoško-didaktične smernice kiparsko-rezbarskega pouka.

Napisal prof. Alojz Repič.

Tekom mnogoletnega poučevanja na obrtni šoli sem zasledoval napredovanje gojencev in učinek posameznih pedagoško-didaktičnih metod na različno nadarjenost in različni značaj učencev. Na drugi strani nisem mogel prezreti novih in težkih zahtev, ki jih stavi izpremenjeno in moderno življenje na absolventa obrtne šole. Na obeh poljih opazovanja pridobljena izkustva so me dovedla do spoznanja splošnih pedagoško-didaktičnih načel, ki jih mora upoštevati tudi vsak drug učitelj kiparsko-rezbarske stroke, ako hoče vzgojiti iz učenca dobrega in praktičnega pomočnika ter samostojnega mojstra.

O pravilnosti podanih, iz izkustva posnetih misli, me je prepričala njih uspešnost sama, ponovno so mi pa tudi potrdili to učenci in mojstri, kajti na podlagi teh načel se mi je posrečilo s triletnim poukom učence v kiparski in rezbarski stroki izvežbati do tolike praktične popolnosti,

da so jih mojstri z veseljem sprejemali v svoje delavnice kot spretni in samostojne pomočnike.

Navedene misli priporočam, da jih tudi vsak učitelj-tovariš praktično preizkusi in mi prijavi svoje opombe.

Učitelj ne sme nikdar prezreti bistva pouka sploh, namena, materiala, sredstev (orodja) lastnega pouka. Bistvo vsakega pouka obstoji namreč v ponavljanju. Učitelj ponavlja z učencem toliko časa kako vsebino ali delo: 1. da se mu vtisnejo v spomin trojne, zanesljive predstave; 2. da dobe te predstave s ponavljanjem ročne vaje natančno in umerjeno v oblast in popolno spretnost mišic, da se v delu vedno in istočasno udeležujeta točna predstava in enako točna poteza, gib, mišic v rokah. S ponavljanjem, vajo, se vežbata torej vedno spomin, razum in estetični občutek in z mišicami delujoča roka ob enem. Kako važno je, ozirati se vedno na oboje, sledi že iz dejstva, da imajo nekateri ljudje kot kritiki izvrsten umetniški spomin in okus, a njih nerazvite ali neizvežbane mišice rok ne znajo narisati niti najpriprostejše oblike.

Namen kiparsko-rezbarskega pouka je, z vežbanjem očesa in roke, s ponavljanjem gotovih vidnih predstav in ročnih vaj v gotovem času (n. pr. v treh letih) razviti učencevo sposobnost in sicer po nadarjenosti, ali samo reproduktivno sposobnost, da po naročilu in predlogi,

vzorc, hitro in pravilno izvrši dano delo, ali pa izredno produktivno sposobnost, s katero učence samostojno napravi in izvrši načrt.

Dočim išče rokodelc, obrtnik, s svojim izdelkom le prozaično korist in praktično uporabo ter so umetniku merodajni le vedli lepote in umetnosti, služi učenec kiparsko-rezbarske šole dvema gospodujočima silama: koristi in lepoti ter zavzema tako posredujoče mesto med navadnim rokodelcem in umetnikom. Združujoč v neki srednji meri nalogi obeh: praktično korist in zabavno lepoto. Vedno pa polaga na tehtnici koristi in lepote glavno težo na praktično stran v dvojnem pomenu: 1. učenec se mora navaditi praktičnega, hitrega in točnega dela; 2. učenec se mora naučiti praktično računati z materialom in časom ter delom.

Do teh misli sem prišel po sledečem izkustvu: večkrat se pripeti, da učenec, absolvent obrtne šole opusti svoj poklic in si poišče drugo delo brez ozira na to, da je s šolanjem na obrtni šoli izgubil toliko let ter povzročil državi in staršem občutne stroške. Zakaj to? Ker je prinesel z obrtne šole premalo samostojnosti in praktičnega znanja. Ako pride tak učenec k mojstru vprašat za delo, je prvo vprašanje: Kje si se izučil? Odgovor »z obrtne šole« je dovolj, da ga mojster takoj odkloni, rekoč: »imel sem jih že več z obrtne šole, a nobenega nisem mogel ra-

biti, ker delajo prepočasno«. Kar se mora pri meni izgotoviti v dveh dneh, potrebujejo na obrtni šoli štirinajst dni ali celo mesec. Pri tem pa ne smemo prezreti obtežilne okolnosti, da vlada i pri mojstrih i praktičnih pomočnikih neka animoznost proti obrtni šoli sploh, neka konkurenčna ljubosumnost, češ, v naši delavnici se učenec še bolje izučil nego na obrtni šoli. Zato pa mojstri iz principa več zahtevajo, nego bi smeli od začetnika, samo da bi označili obrtno šolo kot nepraktično. Potem ni čudno, da mora učenec obrtne šole brez praktične podlage samostojnosti obupati in se poprijeti drugega dela.

Dandanes ni več tako kakor pred 40. leti. Delo se je enostavno naročilo in vprašalo za ceno šele potem, ko je bilo delo že dovršeno. V sedanjem času je drugače! Vsak naročnik hoče najprej vedeti za ceno in se potem obrne še na druge tvrdke in naroči pri najcenejšem ponudniku. Današnja konkurenca zahteva torej od učenca posebne praktične izobrazbe, sposobnosti za konkurenčno delo. Zategadelj je tudi neobhodno potrebno, da se učenec že začetkom v delavnici opozarja na cene materiala in cene dovršenega dela. Tako se učenec že v šoli navadi, zahtevati primerno ceno za naročeno delo. Dolej se je ta praktična stran pouka vse premalo vpoštevala po šolah.

(Dalje prih.)

Tovarišice, tovariši! Koncem meseca bomo šli Vaše glasove, ki jih oddate **organizaciji**. Izkazala se bo Vaša stanovska zavednost in disciplina, kadar dvigamo stanovski prapor! Izkažite, da ste preko vseh osebnosti, strogo in disciplinirano za **organizacijo**.

Pokažimo, da imajo naši zastopniki močno in disciplinirano **organizacijo** za sabo, da imo s tem moč in ugled!

Držimo se strogo izdanega proglaša, da ne bo izgubljen noben naš glas!

Preveč dobrega.

Sedaj, ko se je poleg vihar svetovne vojne, stremimo za ozdravljenjem ran, ki jih je vsekala tako na gospodarskem polju, kakor tudi v socialnem in moralnem življenju. Kakor po vsakem moralnem in gospodarskem potresu se tudi danes pojavlja vse polno novih idej, ki hočejo z različnimi reformami popraviti ali na novo zgraditi, kar se je zrušilo, oziroma kar ne odgovarja več duhu časa. Najbolj živahno gibanje se je začelo seveda tam, kjer je pričakovati najzanesljivejšega uspeha, kjer se polaga temelj vsemu napredku, namreč v šolstvu. Vselej pa se poleg dobrih in koristnih misli porajajo tudi slabe, ki na prvi pogled obljublja bogve kaj, a imajo za posledico ravno nasprotno, kakor so hotele doseči. Treba je torej skrbno preudariti, predno se česa novega loti, kajti eksperimenti so posebno v šolskem delu silno dragi, ako se končajo z negativnim rezultatom.

Mislím namreč na osnovno šolstvo pri nas v Sloveniji. Odkar smo svobodni, naravnost dežuje različnih naredb in odlokov od naših šolskih oblasti, ki bi rade kar čez noč vse preuredile in napravile iz ljudskih šol nekatere univerze v miniaturo, da bi po dokončani šolski dobi odnuščale že gotove kmetovalce in gospodinje ter rokodelce, ki naj bi poleg materinščine obvladali tudi jezike sosedov in razum tega na naj bi bili uvedeni v razumevanje raznih umetnosti, kakor slikarstva in glasbe. Zahteve, ki se stavijo danes osnovni šoli, so nedvomno pretirane, katerim ne morejo zadostiti v dolni meri niti najboljše šole v krajih z dobrimi socialnimi razmerami, kaj šele druge, ki so v tem oziru mnogo na slabšem. Ne varajmo sami sebe, češ, saj se da vse doseči, pa posejimo rezultate takšnega nervoznega hlastanja, h kateremu silijo učitelja sedanje zahteve. Na videz večkrat blesteči uspehi, toda pri veliki večini učencev visi vse v zraku in v nekaj tednih se zruši in razblini, ker ni bilo časa, da bi se snov utrdila in postala trajna last učenčeva. O tem pričajo ponovne pritožbe srednjih in meščanskih šol, ki in sicer ne čisto po krivici, valijo krivdno slabih učnih uspehov na osnovne šole.

Največji greh se je napravil z uvedbo treh jezikov v osnovno šolo. Mislím, da je ni države na svetu, kjer bi se v ljudski šoli poučevala poleg materinščine še dva druga jezika. Kako naj otrok v 3. ali 4. šolskem letu, ko so njegove duševne zmožnosti še zelo šibke, ko mu dela mnogokrat še domača govorica preglavice, s pridom sledi trem jezikom, jih razlikuje in si jih zapomni. Seveda se najdejo izjeme, a te vendar niso merodajne in še teh Mezzofantijev in Čopov je malo.

Kar se tiče pouka srbo-hrvatskega jezika, je gotovo potreben v svrhu bližnjega spoznavanja z našimi južnimi brati. Toda 3. šolsko leto je za to vsekakor prebrano. Perfektnega znanja se v osnovni šoli ne bo doseglo, toliko pa, kolikor je potrebno za medsebojno spoznavanje, se lahko priuči v zadnjih dveh šolskih letih. Pa se bo kdo oglašil, češ, da tako nazirane ni jugoslovanska in da zastavlja važnost tega predmeta, ki naj nas hitro privede do notranjega ujedinjenja. Toda bodimo iskreni! S samim znanjem jezika — ako bi se dalo to sploh doseči — ne bomo vcepili v dušo in srce otrokovo obnem tudi še ljubezen do našega celokupnega naroda in domovine, ampak s preoblaganjem povzročimo prej nasprotno, zlasti ker dajemo s tem različnim sovražnikom ujedinjenja še več orožja za njihovo razdiralno delo, ki imajo spričo današnjega razpoloženja našega ljudstva precej lahek posel. Prej moramo s pomočjo mile domače govornice izruvati iz src našega zapeljanelega naroda mržnjo in sovražstvo do srbskega plemena, katero še danes netižno lahkovernemu ljudstvu zvesti sluge nekdanjih tlačiteljev. Ko bo vzplapolala prava ljubezen do ožje rodne grude, potem bo našla odprta srca tudi ideja jugoslovanska in šele tedaj bodo pripravljena tla za jezikovno ujedinjenje.

Žalosten dokaz, kako nam še tiči v mozgu in kosteh naša hlapčevska narava,

sramotna dedščina robskih dni, je na polaganje tolike važnosti na pouk nemščine, ki bi se lahko brez vsake škode odpravila iz slovenskih šol. Ne le, da močno obremenjuje učenca in učitelja, ki morata cepiti svoje duševne sile in tratiti čas na račun materinščine, je sedaj v svobodni domovini skoro popolnoma izgubila svoj pomen. Tudi čisto praktične potrebe nas ne silijo k učenju nemščine. Današnji gospodarski položaj v nemških državah pač malokoga mika čez mejo, a v bodočnosti, ko se pri nas razmere uredijo, bo doma za vse dosti kruha. Onim pa, ki imajo kot uradniki in trgovci opravka v inozemstvu, nudijo srednje in strokovne šole prilike dovolj, da se priučijo tujim jezikom. Če bi se hoteli v jezikovnem pouku dosledno ozirati na svoje sosedo, kakor se argumentira upravičenost in potreba nemščine, potem bi morali uvesti še italijanščino in madžarščino. Zakaj pa na primer Avstrija, ki je nedvomno mnogo bolj odvisna od svojih sosedov nego mi, ne uvede v ljudske šole češkega, slovenskega, italijanskega ali madžarskega jezika? Zato, ker tam vedo, da bi bila to velika kocka pri pouku, ker poznajo važnost materinščine, ki je podlaga vsaki izobrazbi, zato ker ljubijo in se s ponosom in dosledno poslužujejo le svojega jezika. Posnemajmo vendar tudi vrline drugih narodov in uvažujmo v prvi vrsti svoj slovenski jezik, da bo končno izginila med nami sramotna navada, da v lastnem domu — česar ni najti nikjer drugod — iz plega hlapčevstva strežemo tujcu, za letemu sovražniku, v njegovem jeziku. S tem si ne pridobimo njegove naklonjenosti, ampak vzbujamo le zaničevanje.

V želji, ustreči vsem mogočim potrebam praktičnega življenja, pozablja osnovna šola na pravi namen in smoter, namreč vzgojo. V naglem hlastanju naprej in vedno naprej, se mora pri tej obliči predmetov zelo zanemarjati vzgojno stran pouka, posebno pa aktivno sodelovanje učencev. Koliko vzgojnih momentov prezre učitelj, oziroma jih ne more izkoristiti, ker mu nedostaja časa. In s tem se vedno bolj oddaljujemo od ideala, za katerim naj stremi vsaka šola sploh, namreč, vzgojiti »rod bistrih glav, pridnih rok in usmiljenih src«. Bodi nam vzgoja prvo, kar se pa tiče materialne plati, držimo se zlate sredine in načela: rajše manj, pa tisto dobro in temeljito. Zlasti pa posvečajmo posebno pažnjo materinščini, edini solidni podlagi napredka in omike.

Iz Jugoslavije.

POZIV NA JAVNO ANKETO!

Vse tovariše in tovarišice, ki jim je mar na tem, da zadobi naše **narodno-prosvetno delo** stalnejšo, sistematično in bolj praktično in za naš stan bolj ekonomično obliko, pozivamo, da se udeležijo javne ankete, ki jo s tem otvarjamo. Oblika ankete bi bile pismene razprave o tem vprašanju, ki naj bi se opirale tako na teorijo, kakor tudi na praktična izkustva. Naj pove vsakdo svoje mnenje o tem vevlačnem vprašanju za naš stan.

Razprave naj bi se nanašale na sledeče teme: 1. Polja narodno-prosvetnega dela, na katerih se je učiteljstvo dosedaj že udeleževalo. 2. Uspehi in neuspehi, pogrški narodno-prosvetnega dela, na podlagi izkustev v praksi. 3. Program in smernice našega narodno-prosvetnega dela. 4. Metoda, način izvajanja, taktika pri našem narodno-prosvetnem delu. 5. Literatura za narodno-prosvetne delavce. 6. Sodelovanje pri nar.-prosvetnih društvih in napravah izven šole. 7. Narodno-prosvetno delo potom šole: šolski odri, šolske javne ljudske knjižnice, ljudska predavanja (akademije, univerze, roditeljski večeri) v šoli, pevski zbori šolske in šolno-odrasle mladine, tečajji itd. 8. Organizacija našega narodno-prosvetnega dela. 9. Pomanjkljivost in smernice za vzgojo učiteljstva za narodno-prosvetno delo. 10. Učiteljice in narodno-prosvetno delo. 11. Na katerih poljih nar.-prosvetnega dela lahko sodeluje vsaka učiteljica? 12. Učiteljice in šolske javne ljudske knjižnice itd. itd.

Posamezniki lahko javijo tudi druge teme, o katerih bi bilo potreba razprave in jih bo uredništvo razpisalo.

Razprave je pošiljati na **uredništvo Učiteljskega Tovarša, Ljubljana, Učiteljska tiskarna**. Oglasijo naj se vsi narodno-prosvetni delavci, naj nihče ne izostane, četudi še s tako kratkim prispevkom.

Razprave se bodo uporabile: 1. Za naš stanovski tisk, v kolikor naj služijo v orijentacijo učiteljstvu pri narodno-prosvetnem delu. 2. Se bodo oddale **narodno-**

prosvetnemu odseku, da jih izpopolni in pripravi za sistematično urejeno celoto ter črpa iz njih potrebne podatke za svoje delovanje. 3. Jih odda ta **tiskovnemu odseku**, da jih isti po možnosti izda kot brošuro v stalni »**Stanovsko-strokovni knjižnici pov. UJU v Ljubljani**«, ki je bila osnovana z novim poslovníkom ter brošuro razširi med učiteljstvo.

V kolikor bode iz posameznih mnenj in razprav sestavljena celota, bodo spisi objavljeni brez podpisa; drugače pa le na izrecno željo s podpisom.

Uredništvo Učiteljskega Tovarša.

— **Naknadni krediti**. Za nagrade dušnim pastirjem-veroučiteljem, učiteljem na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddaljene ter za nestalno nastavljene učiteljice ž. r. d. (ne pa za potnine — prehrano in dnevnice) je prejel višji šolski svet naknadne kredite za čas od 1. januarja 1921 do 31. julija 1922. Te nagrade se izplačajo takoj, ko vpošljejo prizadeti podatke v smislu razglasa, ki bo objavljen te dni v Uradnem Listu.

— **Poziv tovariš cam in tovarišem!** Vse tovarišice in tovariše pozivamo, da čimprej izpolnijo svoje glasovnice, kakor je označeno v današnjem pozivu in jih oddajo šolskim voditeljem, da se ne bo pripetilo kakor zadnjič, ko so nekatera šolska vodstva prepozno doposlala glasovnice in je šlo tako mnogo naših glasov v izgubo? Kakor smo informirani, dobe volilni upravičenci poleg glasovnic tudi enotne uradne kuverte.

— **Tov. Drag. Humeck** nam je poslal dopis v katerem v polnem obsegu potrjuje izjavo našega pov. UJU tov. ravn. Jelenca na seji širjega sosveta v zadevi neosnovanih govoric, ki se posebno širijo v krogu meščanskošolskega učiteljstva v Celju.

— **Dopusti za obisk višje pedagoške šole**. Ti dopusti so letos povzročili mnogo razburjenja. Člen 7. uredbe o višji pedagoški šoli od 30. 8. 1920, ki ima zakonsko veljavo, priznava učiteljem, ki obiskujejo višjo pedagoško šolo, neskrajšane službene prejemke. Kdor je torej sprejet v višjo pedagoško šolo, ima s tem tudi že dopust v vsemi službenimi prejemki. Prošnje za sprejem v višjo pedagoško šolo bi se pač morale pošiljati službenim potom preko višjega šolskega sveta, ki more presoditi, ali so prošili res primerni, jih priporočiti in mora tudi vedeti pravočasno, kdo je sprejet, da preskrbi namestnika zanj. Primerno število obiskovalcev v. ped. š. se mora vsako leto vpoštevati pri sestavi proračuna. (Po informacijah v ministrstvu prosvete: F. Vajda.)

— **Odlikovani so z redom Sv. Save V. kl.** za zasluge na literarnem in prosvetnem polju: dr. Tomaž Romih, Janko Žirovnik, Ivo Trošt, Fran Kocbek, Josip Rajšp, Fran Grm, Fran Črnogoj, Ljudevit Černež, Matej Lihtentalner, Božo Račič.

— **Posnemanja vredno društvo je Radovljiško uč. dr.** Poslalo je 5.000 Din (20.000 K) za **Učiteljski konvikt** kot prvi delni donesek iz prodaje blokov za Uč. konv. V dopisu navaja marljivo načelnik odseka: Ako bi vsako društvo storilo svojo dolžnost, bi bil ta znesek lahko že zadnji, ne pa prvi. Nekatera društva so bloke vrnila, ker si niso hotela vzeti truda, da bi jih razpečevala, druga društva se na ne ganejo in ne dajo niti glasu od sebe. »Ne gre« — ne držijo, če gre nekje, gre tudi drugod. Pohvalno moramo omeniti poleg domačega v prvi vrsti konjiškó, potem Lutomersko uč. dr. Tudi druga se marljivo gibljejo in naj nam oprostite, da jih ne navedemo imenom.

— **Opravilne doklade šolskih voditeljev**. Kakor smo prejeli informacije, ni upanja, da bi se te doklade in ostale postavke črtane v prosvetnem proračunu dale doseči v budžetnem letu 1922—23. Te stvari se morajo staviti v posebnem predlogu v nov proračun kot »obaveze iz ranijih godina« in se bodo izplačale za letos šele v bodočem proračunskem letu.

— **Letošnji počitniški izlet**. Začetnik v svojem učiteljskem poklicu, ki si je po težkih vsestranskih borbah ugledil pot do realnosti življenja, premišljuje, kako bi razbistrih impregnirane možgane in stopil v štadij samoizobrazbe s kolikor mogoče majhnimi denarnimi sredstvi in si v manjših dimenzijah ustvaril svojo metodo po kateri upa doseči največ uspehov in sicer pri računskem, jezikovnem, prirodopisnem in prirodoslovnem pouku. Prebrskaš nekaj knjig in to ti zadostuje. Pri zemljepisnih urah sploh ni treba posebnih metod, ampak da iz lastnega opazovalnega zaklada pripoveduješ učencem, in da si ustvarimo ta zaklad sami brez knjig, je v pripravi počitniški izlet po Jugoslaviji. Marsikdo bo ugovarjal. Ravno sedaj, ko je uradniška mizerija na vrhuncu, se tru-

dim z izletom: temu mirno odgovarjam. Stroški bodo v primeri z uspehom izleta tako malenkostni, katere premore lahko vsak tovariš(ica), ki ima resen namen izleta se udeležiti. V tako kratkem času (1—2 tednov) je nemogoče si vsaj površno ogledati posamezna središča pokrajin, moreče drugi. — Namen počitniškega izleta je, **združiti se s hrvatskimi in srbskimi tovariši, v res tovarško zvezo** in seme tega izleta, če ga bo vsak obiskal bo obrodilo sad neizmerne koristi. Stopimo v stik s tovariši in si menjavamo ogledamo domovino in vodniki bodo tovariši znanih pokrajin; tu ima hvaležno poje F. S. učiteljstva. Tako si lahko v **vsakih počitnicah** vsak natančneje posamezno pokrajino ogleda. Izleti se vsako leto menjavajo in v dveh, treh počitnicah lahko spoznamo uspeh potovanja. Učil se bo hrvatskih, srbskih pesmi, spoznaval šolske razmere na jugu in svoja potovanja bo omenjal pri zemljepisnih urah v šoli. — Zadnjič sem v šoli obljubil otrokom, da gredo pridni otroci na majski izlet v Ljubljano, se je v teku 14 dni znatno izboljšal učni uspeh. Takšno tekmovanje je nastalo pri zemljepisnih urah pri ponavljanju Slovenije in v srcih otroške radovednosti je nastalo nepopisno veselje in ljubezen do naše prestolice — bele Ljubljane. — Brez komentarja! — **Počitniški izlet pod okriljem UJU je na 1. sestanku 30. decembra dr. I. stopil iz izvršni štadij in tema splošnega zanimanja med učiteljstvom!** — Op.: Vsa tozadevna pojasnila bodo po potrebi vedno natisnjena v »Učit. Tov.«! — **Slavko Mrovlje.**

— **Kino »Matica« v Ljubljani** — **Filharmonično poslojje**. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani je otvoril v nedeljo 14. t. m. ob 11. uri dopoldne v dvorani filharmonične družbe svoj kino pod imenom **»Kino Matica«** v katerem se bodo prirejela poljudna znanstvena predavanja iz vseh strok združena s skioptičnimi slikami ter predvajali film zabavne, znanstvene in poučne vsebine. Natančnejša smer podjetja je razvidna iz člankov v časopisih. — Otvoritveno predavanje se je vršilo dne 14. t. m. ob 11. uri dopoldne. Predaval je tov. **Karl Mahkota o Bosni in Kercegovini**. — Novo podjetje ljudske prosvete moramo najtopleje pozdraviti. Otvoritveni govor je imel dr. Vlad. Ravnihar, predsednik Jugosl. Matice. Temu je sledilo predavanje. Ker je številno občinstvo moralo oditi zaradi nedostajanja prostora, je želeli, da se isto predavanje ponovi.

— **V Ljubljani je umrla** v visoki starosti ga. † Uršula Wessner, roj. Povše, mati prof. Marije Wessnerjeve in naduč. Ane Wessnerjeve. — Naše sožalje.

† **Nadučitelj Rihard Megušar**, † 16. decembra 1922. »Umlj je mož. — Kje tak je še med nami?« — S. Gregorčič. — Odprl se je zopet nov grob v naših vrstah in zemlja je zagrnila najboljšega tovariša, najznačajnejšega moža in poštenjaka, kakršnih je le malo. — Dragi Rihard! Saj se mi zdi odveč pisati te vrstice v Tvoj spomin, kajti kdor Te je poznal, Te bo imel zapisanega v svojem srcu. Redki so tovariši s toliko srčno izobrazbo, kakor si jo imel Ti. Tvoje besede so se krije s Tvojimi dejanji. Praznega govoricenja nisi poznal. Bil si časi, ko je marsikdo prikrilo in odkrito krenil tja, kamor mu je kazalo, a Ti si ostal trden in si zastopal neustrašeno svoje prepričanje vedno in vsakemu. Nobena sila Te ne bi bila odvrgla s pota, katelega si spoznal za pravega. »Moja vest je moj kazipot«, si dejal večkrat. Človeka si cenil edino po njegovem značaju. Hlapčevstva nisi poznal. Sam si sebe cenil kot učitelja najvišje in svoj stan si smatral za pravega med prvimi. — Kot Belokranjec si najbolje poznal belokranjsko ljudstvo, s katerim si živel v najlepši slogi ves čas svojega službovanja. Dolgo vrsto let si bil občinski svetovalec in ves čas predsednik krajnega šolskega sveta, do novega zakona. Sam soustanovitelj hranilnice in posojilnice v Gradacu, si jo spretno vodil, dokler Ti je zdravje dopuščalo. Može in žene so plakale ob Tvojem odru, spominjajoč se dobrot, ki si jim jih Ti v teku svojega službovanja izkazoval. — Bil si tudi velik Jugoslovan in to Jugoslovan že pred l. 1914. Cesarskokraljevim birokratom si se zdel sumljiv že l. 1903, in pozneje vsled Tvoje potovanja v Beograd, Pirov in druge kraje Srbije, Tvoje skrito upanje je bilo v polni meri izpolnjeno s propadom Avstrije in postankom Jugoslavije. — Kako neusmiljena je usoda! Tebe, ki si bil vzor zakonskega moža, skrbnega očeta, poln človekoljubnosti, ki si razven svojemu otroku ob skromni učiteljski plači in kljub boleznim pomagal še drugim do eksistence, ravno Tebe si je izbrala usoda za žrtev, da Te je mučila celih deset let, Te prikovala zadnje leto na bolniško posteljo, dokler Te ni rešila smrt telesnega in duševnega trpljenja. — Tovarišice in tovariši, katerih pravice si zastopal dolgo vrsto let v okrajnem šol. svetu, in ki so Te malo pred Tvojo smrtjo izvolili častnim članom belokranjskega društva, so Te spremili v polnem številu na Tvoji zadnji poti, in tovariši so Te položili v prezgodnji grob k Tvojemu ljubljensmu sllu Milanu v drago rodno belokranjsko zemljo. Večen Ti spomin, dragi Rihard!

† **Jošku Bergantu v slovo**. V ponedeljek 8. t. m. smo izročili na Grosupljem materi zemlji tovariša in prijatelja Joška Berganta, moža, ki jih danes tako rabi naš preizkušeni stan in narod. — Pred nekaj tedni, ko si bil pri nas, si pač niti zdaleka nisem mislil, da Ti bom v tako kratkem času pisal poslovilne vrstice k Tvojemu odhodu od nas. Prišel si pogledat svoj stari službeni kraj in danes razumem Tvoje besede in

Tvojih blestečih oči pogleda, ko si v čudni, rekel bi — neznan sluttji pogledal v vsak kotiček Tvojega bivšega kraljestva — o, sedaj razumem: Tvoja duša je slutila, povasovala je in se tiho poslavljala. Zdel si se mi kot otrok, ki pri odhodu obišče vsak kotiček v domačem vrtu, vsako drevesce in grmiček. — Saj ste poznali tisti prijazen se smehljajoči obraz, ki je bil odkrito ogledalo vedrega duha in čiste notranjosti Joškove. Ko sva si prvič podala roke, sem takoj spoznal, da imam pred seboj tovariša, ki mu lahko zaupaš kakrkoli. Slučaj je nama naklonil večkratno snidenje in vedno sem našel v Tvoji zdravi nravi ono solnčnomehko razpoloženje, ki je tako blagodejno sijalo z vse Tvoje bitnosti. — In zdaj si odšel od nas, poslovil se tako iznenada! — Kadar izgubimo draga nam človeka, tedaj nam šele stopi pred oči popoln kot je bil in se nam kot v zahajajoči zarji pokažejo čisti obrisi njegove duševnosti. Videl sem Tvoj veliki dan v šoli in zunaj nje in Te odkrito občudujem: Videl sem, s kakimi občutki so prejeli danes Tvoji nekdanji učenci žalostno novico o Tvojem slovesu in spoznal, kako čudodelno seme si sejal v srca teh malih, ki so v minuti tihega premišljevanja s solzami kropili Tvoj spomin. — Da, bil si pokonci — mož! In danes si vodoraven mož — strudila Te je težka hoja. Ali Tvoj sproščeni duh plava srečen nad holmi, kjer je bila Tvoja plodna njiva, kjer prebiva rod, ki si mu dajal — enak pelikanu — hrane svoje lastne krvi. — Sredi dela, s peresom v roki, Te je doletela nezprosna Usoda, nenadna smrt vsled kapi. Ni Ti bilo dano izvrševati svojega 50. življenjskega leta, niti besedice nisi imel več časa povedati svoji ljubljeni družini. Koliko globoke tragike je v hipih našega življenja! — Rajnik naš Joško nabil otrok šentjakobskega dela Ljubljane, živ in dobrovoljen, a resen v globini. Služboval je par let na Belokranjskem, potem pa celih 18 let na Turjaku, kjer ga ima narod v presrečnem spominu. Vezalo ga je najgloblje prijateljstvo s pokojnim pesnikom — filozofom Medvedom, ki sta skupaj službovala na Turjaku do Medvedove smrti. Pri učiteljstvu je užival naš Joško velik ugled in ga je večkrat pošiljalo na važne stanovske postojanke. Med vojn si je rajnik Joško nakopal v bojih v Srbiji zavratno bolezen, ki bi ji bil skoro podlegel. Takrat je sicer okrevale, a posledice so ostale in kopale najbrž skrivno pot do katastrofe. Na Grosuplje je prišel šele koncem vojne, že bolehen. Veličastni pogreb in solze preprostega ljudstva so pričale, da si je pridobil tudi v tem kratkem času, kljub neugodnim zdravstvenim razmeram, srca vseh. Prišli so mu izkazati zasluženno zadnjo čast zastopniki šolskih oblasti, višjega in okr. šol. sveta in mnogo učiteljstva iz ljubljanskega in sosednjih okrajev. V imenu učiteljstva se je ganljivo poslovil od njega g. okr. šol. nadz. Rapč v imenu gasilcev pa načelnik tamkajšnjega društva in slednjič še eden izmed učencev. Videli smo tu zastopnike »Sokola« — znamenje, kako vsestransko je deloval pokojnik in koma! smo najbližji vedeli za to. Bil je mož tihoga, a vztrajnega in velikega dela, zato ga je tako hitro utrudila hoja in to v času, ko tako rabimo modrega sveta in dela modrega moža. Zato ne žaluje za njim samo portra družica in nedorasla deca, ampak cela naša učiteljska družina. — Dragi, dobri Joško! Tvoja pot je končana, končana častno in blagoslovljeno! Zapustil si nam bogato dedščino dela in ljubezni. Blagoslovljen Tvoj spomin! Sanjaj sladko v božjem miru svoj vekovečni sen med blažimi duhovi na otoku blaženih! — Na Turjaku, 9. prosinca 1923. — Fr. Ločniškar.

Naše narodno prosvetno delo.

—**Učiteljice in narodno-prosvetno delo.** Ze s tem naslovom so nas tovariši priznali kot skupino zase in to gotovo ne brez razlogov. Pri tem nikakor ni misliti na separatizem v negativnem smislu, temveč ima stvar najboljši namen: združiti nas kot učiteljice-ženske v enotno vrsto k skupnemu, enotno organiziranemu delu s posebnim ozirom na ženske zmožnosti in ženske interese. Isti namen zasleduje »Društvo slovenskih učiteljic« od svojega obstoja. Le žal, da je bil odziv iz vrst učiteljic mnogo pre slab, bodisi vsled nebrizičnosti in mlačnosti ali vsled raznih malenkostnih, nepravilnih pomislekov. Baje so tudi med našimi stanovskimi tovariši taki, ki jim posebna organizacija učiteljic ni simpatična. Izven take ozkosrčnosti pa se odpira pred nami široko polje, kjer se bomo našli vsi, ki smo dobre volje in poštenih misli. Saj je vendar povsem naravna potreba, da skušajo učiteljice kot brezdvomno najmočnejša skupina inteligentnega ženstva v svojem lastnem društvu najti in osredotočevati ideje, vzpodbude in smernice za narodno prosvetno delo s posebnim ozirom na žensko. Karkoli se bo storilo tu pozitivnega — in najsibo, da bo treba braniti tudi naše pravice — vse bo le v dobro vsemu učiteljskemu stanu. **In značilno je tudi dejstvo, da najdemo najzavestnejše članice naše skupne učiteljske organizacije UJU tudi v »Društvu slovenskih učiteljic« obratno pa pre mnogih ne vidš ne tu ne tam.**

Šolski odri in pevski zbori.

—**po Ribnica na Pohorju.** Na praznik 8. dec. je priredilo tuk. šolsko vodstvo šolsko slavnost v prid ubogim otrokom s sporedom: 1. Pozdrav, 2. Igra: »Lažniva Milena«, 3. Deklamacije: a) Gangl, Slovenska zemlja; b) Gregorčič Znamenje; c) Stritar, Klobukovi spomini; d) Zupančič, Ciciban, 4. Petje: a) Lepa naša domovina; b) Hej Slovani; c) Gor čez jezero; d) Na tujih tleh; e) Lastovki v slovo; f) Mak; g) Ciganček. — V naši gojski vasi visoko na Pohorju prirejajo od rasli vsako leto 2—3 lepe igre

vsikdar z lepim uspehom. Toda prirejati igre, petje in deklamacije s šolsko mladino na odru, tega še pri nas ni bilo nikdar. Prvič je torej ta dan nastopila naša šolska deca na odru. Pokazala je, da tudi ona noče zaostati za onimi šolami, ki pridno delujejo na tem polju. Pokazala je kaj zmire in zna in kaj se lahko doseže tudi visoko na Pohorju, ako je mladina izročena navdušenemu delavniemu in požrtvovalnemu učiteljstvu. Občinstvo, sami domači, je napolnilo do zadnjega kotička, pod vodstvom gdč. učit. od šolarjev samih, okusno okinčano dvorano. Nestrpnost in željno so pričakovali navzoči začetek vzporeda da bi prvič videli in slišali, kako bo mogoče, da se tudi z otroci dajo prirediti igre. — Uvodoma je g. šolski vodja govoril navzočim nekoliko primernih navdušenih besed v pozdrav, zahvaljujoč se kroj. šv. in vsem darovalcem za šolo, ki so pripomogli s prostovoljnimi darovi da se je renoviralo šolsko poslopje v let. počitnicah. Nadalje je obrazložil na kratko vzpored in namen prireditve. Nato se je vršil spored menjajoč se: petje, deklamacije in igra. Nismo se mogli dovolj načuditi petju, ko vemo, da baš na Pohorju ni posebnih pevcev. Toda bile so pesmice prav srčkane. Posebno učinkovale so in napravile na gledalce zelo dober utis »Gor čez jezero« in »Mak«. Osobito zadnje pesem so proizvajali kot pravo sliko »maka na polju« s svojimi gestami in rdečimi kapami. Pri deklamacijah so otroci nastopali neprisiljeno, samozavestno in deklamovali so zelo ljubko s pravilnim naglaskom. Lahko mirno rečemo popolnoma dovršeno. Kdo bi lepše prednašal kot naš »Cicibanček«? S pevajočo deklamacijo z ljubkimi gestami nas je nadvse presenetil živahen »Ciganček«. In igrice! Da se zamore s preprosto vaško deco doseči tak uspeh, je skoro neverjetno. Nastopali so vsi sigurno in naravno kakor bi že bili izurjeni igralci. Občinstvo je nadvse ginjeno z solznimi očmi sledilo sporedu. Splošna hvala se je slišala — zadovoljnost in sreča staršev se pa jim je brala iz oči. — Kol kor je bilo treba truda, požrtvovalnosti, potrpežljivosti in časa! Prireditve je pokazala marljivost in sretnost vsega našega učiteljstva in moramo tega pojava v istini razradostiti. Vse učiteljstvo je složno sodelovalo, najbolj sta si prizadevala g. šolski vodja Hauptman in gdč. Klacereja. Naše učiteljstvo zadošča v polni meri svoji odgojni in poučni nalogi. V dokaz temu kaže zelo lep obisk na tej kakor na vseh drugih prireditvah — ljudstvo ima smisel za to! Lahko rečemo, da je to že dolgoleten vzgojni vpliv šole. Saj tudi pošilja naša šola poleg vuzeniške v okraju največ dijakov v višje šole. Kakor moralno tako je tudi slavnost gmotno uspela — nad 1.000 Din, kar bo ubogim otrokom, ki dobivajo v hudi zimi opoldne kruh, mnogo pomagano. — Želimo samo, da nam nudi naše učiteljstvo z izročeno mu mladino večkrat tako krasen užitek!

—**po Božnica obmejni deci pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu** je v nedeljo, 17. t. m. prav dobro uspela. Izborni aranžma domačega učiteljstva in krasne dekoracije arhitekta, ruskega kapitana Gamolkova so presenetile ljudstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo v pravi raj spremenjeno in divno razsvetljeno sobo šolskega odra. Marsikatero oko se je solzilo ob navduševalnih nastopih otrok in milem petju lepih božičnih pesmic. Med pevsko točko »Sveta noč...« se je odprla zavesa: božično drevo v lesketajočem blišču, angelčki, mali Božiček pa je obdaroval 129 šolarčkov najskrajnejše slovenske obmejne šole z obleko, perilom, šolskimi potrebščinami in bonbončki. Prav ginljiv je bil prizor, ko je vsa mladina obmejne šole pred božičnim drevesom obljubila neomajno zvestobo, ljubezen in vdanost kralju in domovini ter v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja zapela »Bože pravde« in več drugih domorodnih pesmi. Sledila je poročitev vse šolske mladine s čaem in pecivom. Pridobili smo si srca otrok in staršev tu in onstran državnih mejnikov kjer prebiva še mnogo naših, ki so po nesrečni razmejitvi pripadli pod Nemce in zahajajo v avstrijsko (bivšo C. M.) šolo, oddaljeno le 100 korakov od nas! Zasluga da je slavnost tako lepo uspela, gre mnogim rodoljubom, predvsem okrajni glavar dr. Lajšič in okr. šolski nadzornik Lichtenwallner sta dodelila mnogo perila in obleke, na tudi Ciril-Metodova družba in Jugoslovanska Matica sta pomagali prispevati. Vsem iskrena hvala!

—**po Šolski oder na Vurbergu** je dne 17. grudna šolska mladina v navzočnosti odraslega občinstva prav slovesno obhajala kraljev rojstni dan. Poleg deklamacij,

v katerih se je proslavljala domovina in junaški kralj Aleksander, je zapela mladina »Čujte pesem od Jadrana«, ki nas opominja na neodrešene brate in sestre v Primorju in v Korotanu. Igrica Ujedinjenje je vrlo uspela; posebno ginljiv je bil prizor, ko mladi vojniki prisegajo zvestobo domovini in kraju. Prav umestna je bila igrice »Pri sv. Petru«, kjer se sv. Peter pritožuje nad npravstvenimi napakami zemljanov, a sv. Miklavž povdarja, da je treba vsestranskega poboljšanja, kajti šib mu je zmanjkalo, a darove je moral domov nesti. Pozval je mladino, da se naj do drugega leta poboljša. Po slavnosti so imeli vsi igralci (32) v šoli skupni obed, katerega so se udeležili tudi člani krajnega šolskega sveta in župan. Dne 24. grudna pa se je vršila božična slavnost s primerno igrice, ki jo je sestavil domači nadučitelj. V igrici se kaže šolski pouk in vzgojo. V zadnji sliki se v čarobnem sijaju razgrnejo jaslice in božično drevo med godbo »Poglejte čudo se godi« in »Sveta noč«. Veliko zanimanje je vzbujalo, ko so si otroci-igralci izpod drevesa zbirali darove in se nad njimi radovali. Slavnost se je zaključila s primernim nagovorom na odraslo občinstvo in z narodno himno »Leva naša domovina«.

—**po Šolska božičnica v Št. Pavlu v Savinjski dolini** v soboto 22. decembra ob št. rih pop. Drznost je bila prirediti v časih največje draginje šolskim otrokom božičnico; — a vendar je uspela: saj kdor ljubi otroke, daruje kar more. Tako so Šentpavelski mladino ljubi prispevali otrokom v veselje denar, platno, sadje, pecivo itd. S složnim delovanjem premagajo se pa tudi vse ovire. Tako je bilo pri nas. Vspodbudo je dala iz ljubezni do otrok nadič, soproga Pečarijeva, ki si je zato tudi naprtla največje breme skrbi. Ni se jih ustrašila in z uspehom je lahko zadovoljna, kajti obdarjen je bil slednji učenec, zlasti pa revni. Na vzporedu je bilo petje božičnih pesmi iz Kosijeve zbirke »Božičnica«. Zapele so se pod vodstvom šolskega vodje z učenci 5. in 6. razreda s spremljevanjem harmonija štiri božične pesmi, vmes pa so se vpletale deklamacije prilicnih pesmi o božičnem drevesu, jaslicah itd. Tudi lepa zahvala učenke iz II. razreda je vrlo ugačala. Zdej so se blžali po darovih koprneči otroci — okroglo 200 po številu — s svojimi cekrčki prožeč jih gospem, gospodični in gosnodom, ki so delili darove izpod in iz blestečega drevesa. Najbolj jim je ugačal sadni kruh. Radostni vračali so se že pozno v mraku na svoje domove.

—**po Božnica na deški in dekliski osnovni šoli Ptui-okolica.** Vršila se je zadnji šolski dan pred Božičem po končanem pouku v »Društvenem domu« na Ptuj in se je otroci niso nič manj veselili kot Vidovdanske slavnosti, ko je nastopila vsa otuiska mladina skupno. V dvorani se je zbralo razven občinstva pod vodstvom in nadzorstvom svojih učiteljev in učiteljic okrog 700 okoličanskih otrok, dečkov in deklic, nestrpnost začetka pričakujoč. Ko je vodja deške šole, tovariš Žolnir Ivan, s svojim v prireditve uvajajočim govorom obrazložil pomen in namen prireditve ter vzbudil v nas vseh pravo božično razpoloženje, se je oder odprl. In kakšno presenečenje. — Namesto pričakovanega tudi že med nami Slovenci razširjenega, navadno baimo razsvetljenega in bogato obloženega božičnega drevesa v prijetni domači sobi, kaže prizorišče zimsko pokrajino ob luninem svitu, na tej pa »štalic« s pristno slovenskimi jaslicami, o katerih bi sploh bilo želeli, da bi se jim odprle duri v vsako jugoslovansko hišo ter izpodrinile k nam importirano božično drevesce z običajni tujega — nemškega izvora. — Nastopajo betlehemski pastirji v svoječasni nošah s primernimi kratkimi deklamacijami pred jaslicami. Na klic enega izmed pastirjev: »Ljubi otroci! Vsi hitro z menoj...« pripoje iz ozadja na oder nad 50 dečkov in deklic božično pesem »Na polnoč grede...« in ko pokleknejo pastirji, vadejo tudi vsi otroci pred jaslicami na kolena ter odpo'no uspavanko »Spi, detece, spi...«. Prizor dasi priprost, bil je ginljivo-ljubk. Vrlo dobro se je skladalo s petjem spremljevanje na harmoniji, katero je izvršil naš tovariš Stritar Albin kot vadiitelj pevškega zbora prav moistersko kakor on sploh razume. — Temu sta sledili še dve deklamaciji Sardenkovi: »Janko nabira mah...« in »Božična pesem naše Zorke«, izmed katerih obeh je posebno zadnja šla do srca, ker se je v zvezi naravno-ljubkih kretni prednašala z redko in prav otroško nežnostjo. Nato je povzel besedo navzoči okrajni glavar dr. O. Pirkmaier, izrekel svojo vsestransko zadovoljnost nad povsem posrečeno pri-

reditvi, o ter navduševal otroke tudi v bodoče za vse lepo, dobro in blago. Dostojna in lepa hvala mu kar na tem mestu za bodreče besede kakor tudi za božičnico, za katero on ni dal le pobude, marveč je zbral za nabavo številnih božičnih daril vsa denarna sredstva. Obdarovanih ni bilo nič manj kot 200 revnih otrok s toplu gornjo in spodnjo obleko. Vrhutega pa je bil pred odhodom še vsakemu otroku vročen zavojček s sadjem, pecivom in drugimi jugoslovanskimi dobrotami, da bo notemtakem kakor je vodja deške šole v svojem otvoritvenem nagovoru šaljivo omenil, imel vsak otrok na to božično prireditev sladke spomin v pravem pomenu besede. —ir.

—**po Božičnica, ki jo je priredila tri-razredna osnovna šola v Račah** pri Mariboru dne 24. decembra p. l. ob 3. uri popoldne v šoli, je uspela v splošno zadovoljnost ob prav obilni udeležbi navzočih staršev, šolske mladine in prijateljev šole. V II. razredu je bilo postavljeno lepo okrašeno božično drevesce. Na sporedu so bile božične pesmi in deklamacije, od katerih so posebno ugačale one, ki so je kaj lepo prednašali šele letos vstopivši novinci. A tudi deklamacije in nastopi učenecv in učenk II. in III. razreda so napravile na poslušalce jako dober utis. Petje božičnih in domoljubnih, kakor tudi narodnih pesmic pod sretnim vodstvom ge. Lutmanove je občinstvu ugačalo. Na harmoniju jo je spremljala nadič, hčerka. Po končanem sporedu je izvršil šolski voditelj obdarovanje dece s pecivom in raznimi šolskimi potrebščinami s primernim nagovorom. Prisrčna zahvala vsem p. n. darovalcem, ki so se radevolje odzvali prošnji šolskega vodstva za prispevke k božičnici. V ta namen so prispevali: tovarna za drože in špirit 100 Din, ga. Bachler 10 Din, g. Ofenheimer 100 Din, g. dr. Pipuš 50 Din, načelnik kraj. šol. sveta g. Falež 20 Din, ga. Möschl, gg. Blatnik, Bachó, Brglez, Hvalec, Hvac, Koban, Stern Andrej in ga. Ivana Bauman po 10 Din, gg. Piffil, Jeglič, ga. Kat. Greif, g. Lašič Franc, Jos. Bauman, Kmetič, Sernko, Jarc po 5 Din, Po 2.50 Din so darovali Kmetič Štefan, Gradišnik, Dobič in Roza Lasič 3 Din. Na blagu so prispevali sledeči: Cirilova tiskarna v Mariboru 100 lepopisnic, g. trgovec Hvalec v Račah 150 kom. papirnatih vrečic in 8 kom. nahrbtnikov, g. Požegar 1 jerbas jabolk in oreh in še mnogi drugi razne potrebščine za pecivo. Pohvalno je dalje omeniti gospe Borkovo, Klasičovo, Hutmanovo, Malgajevo, Hohorkovo, Pirnatovo, Romihovo, Šifančovo in gdč. Bizjakovo in Paulškovo ki so napekle finega in okusnega peciva za šolsko deco in imele mnogo truda in posla. Vsem navedenim in nena-vedenim p. n. dobrotnikom šolske mladine izreka šolsko vodstvo iskreno in prisrčno zahvalo.

—**po V Št. Vidu pri Grobelnem** smo praznovali rojstni dan kr. Vel. prav slovesno. V šoli so otroci deklamovali, peli in igrali. Staršem in otrokom ostane ta dan v trajnem spominu. Dne 6. in 7. prosinca so uprizorili zopet Pogačnikovi fantie in dekleta igro s petjem »Zaklad« v 4 dejanjih.

—**po Božična prireditve na Teharjih.** Primanjkuje pravih otroških iger. Poudarjam: pravih otroških, v katerih se res zrcali nedolžna duša in bajna domišljija otrokova. Druge so sicer nežne, a imajo svoje težišče in glavno ulogo v sceneriji. Te so le za mesto, kjer razpolagajo z gledalškimi odrji dr. In tretje so pa one, ki jih diči kakšno etično-moralizujoče okostje, a jih ne marajo niti igralci, niti gledalci — ker so prisiljene. Poseči smo morali po nemški trodejaniki: »Janko in Metka«. Igrica ni lahka, a otroci so se v njej hitro uživali in uspeh je bil popoln in brezhiben. Harmonično ozadje igrice je tvorila popolnoma nova in lična scenerija šolskega odra. Igra je priporočljiva. Troglasno se je pelo okoli 15 novih jugoslovanskih pesmic, izmed kojih so se nekatere ilustrirale. Gorenjski fantek z bičem v roki poje: »Moj očka 'ma konjička dva...«, a zbor mu lepo odgovarja. Naenkrat se prikaže med mladimi pevci star piskrovezec. Poje hvali svoje širom sveta znano ime, svoje krepke roke in trdne lonce. Zbor mu daie zopet ozadje. Tudi deklice se hočejo pokazati! Stara, blela mamica šiva rdeči sarafan. To mladi hčerki nikakor ne gre v glavo. Približa se ji in ji odsvetuje pevaje: »Stara mama, o j ne šivaj...« Mamica ji razlaga svoje življenje in svoje veselje do sarafana. Pa komaj sta gotovi, že prihaja droben, rdečeglavi naigelček, pridruži se mu faigelček — pa še rožmarin — in pesem je zopet živa. Starejše deklice so pokazale, kako spretno vrtijo kolovrate, kako že znajo pre-

sti »lepo nit« in pesem »Predice« je bila zopet živa pred nami. Petje je zaokrožila liška koračnica: »Junak iz Like«. Zastor se zopet dvigne in prikaže se sredi med angeli iasele z Jezuškom in nato božično drevo. Prireditev je nudila vsem užitek in je prinesla okoli 2000 K čistega dobička, ki je namenjen revni deci.

—po Sv. Križ pri Litiji. Tuk. šolska mladina je dne 24. decembra 1922 pod vodstvom domačega učiteljstva uprizorila kaj lepo božično prireditev. Malčki so izborni igrali 5dejsko podučno igro »V delu je sreča«. Vse vloge so bile domalega brezhibno izpeljane in uprizorjene. Tudi mala, šletna deklamovalka je izvršno izpeljala svojo nalogo. Živo, temperamentno je deklamovala Gregorčičev »Naš narodni dom«. Domači mešani zbor je pod vodstvom šol. voditelja Kovačiča pred igro zapel dr. Ipavčev »Pozdrav« in pa Nedvedovo »Naša zvezda«. Tudi petje je bilo povsem zadovoljivo. Prireditev je zaključila glnljiva božična živa slika »Pri jaslicah«. Gledalcev je bilo nabito polno, ki so z glasnim odobravanjem sledili celi predstavi, ki je trajala 2 uri. Jasno se je spoznalo, da ljudstvo umeva pomen šolskih prireditev in je za izvedbo teh učiteljstvu tudi hvaležno. Saj pa to tudi zasluži. Koliko truda in dela je potreba in koliko agilne pridnosti, da se doseže pri tako malih umetniških uspeh. — Igra se je na splošno željo občinstva na starega leta dan ponovila. Ljudstva je bilo zopet zelo veliko. — Uspeh je v moralnem, kakor tudi v gmotnem oziru zelo lep. — Čisti donesek se bo porabil za nabavo prepotrebne domače šolske knjižnice.

Šolske ljudske knjižnice.

—pk Javna ljudska knjižnica v šoli na Hen'ni pri Jurklostru (enorzadnica) šteje 39 knjig, nabavljenih septembra 1922 po darilih in nakupu iz čistega dobička prireditve šolskega odra na šoli v majniku. Doslej izposojenih 15 izposojevalcem 25 knjig. — Naj bi ne bilo šole, kjer bi ne poslovala javna ljudska knjižnica. Snujmo javne ljudske knjižnice v šolah! S prosveto k svobodi!

—pk Knjižnica 4-razredne mešane ljudske šole v Dobru pri Celju šteje 461 knjig: ima oddelek za šolarsko mladino in odrastle. Tekom leta 1922, se je izposodilo 1814 knjig. — Na Vidov dan je bila v topliški dvorani šolarska prireditev, pri kateri se je dobiło 1000 Din, ki so se uporabili za nabavo novih knjig.

Ljudska vseučilišča.

—pp V »Ljudskem vseučilšču«, ki ga vzdržuje organizirano delavstvo v Delavskem domu »Pri jellenu« na Jesenicah sta imela letošnje leto, t. j. v času od oktobra do konca tega leta sledeča predavanja: tovariš Fr. Zupančič: 1. Jan Huss; 2. Črtice iz zgodovine ljudskega gospodarstva, ciklus treh predavanj, in sicer a) Misli Malthusa in Rikarda. — b) Misli Sismondija. — c) Misli Carey-a in Bastiata. — 3. O elektriki (s poizkusi). — 4. O vodi in ledu. — Tovariš Iv. Šega: 1. Zgodovinske črtice o draginji. — 2. Tridesetletna vojna l. 1618. do 1648., ciklus dveh predavanj, in sicer: a) Vzroki. — b) Potek vojne. — 3. Protestantizem na Slovenskem. — 4. Iz zgodovine pračloveka, ciklus treh predavanj, in sicer: a) Od nastanka sveta do hallstattske dobe. — b) Hallstattska doba. — c) Kultura. — Obisk pri vseh predavanjih je vedno prav lep in večkrat se vname prav zanimiva debata, ki jasno pokaže, kako blagodejno vpliva ravno predavanje na zavednega delavca, ki se hoče tudi sam na podlagi teh predavanj nadalje izobraževati. — m.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov Blagajnike okrajnih učiteljskih društev opozarjamo, da bomo prih. dni razposlali okrožnice in kartoteke za vse člane okr. dr. Odslej naprej naj blagajniki vodijo evidenco članov in vplačane članarine potom kartotečnih listov in naj se ravnaajo po navodilih okrožnice, ki jo hkrati preimejo. — Gospodarski odsek Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov Okrajnim učiteljskim društvom! (Posebno predsednikom in tajnikom v ravnane.) Naša organizacija, pov. UJU se je izpolnila z ozirom na diferenciacijo in porazdelitev dela s stalnimi (permanentnimi) odseki, ki bodo prinesli organizaciji mnogo razmaha, če bo članstvo prav umevalo njih pomen in jih bo podpiralo v iniciativnem in tudi izvršilnem oziru. Zato naj predsedniki ali tajniki opozore članstvo na novo organizacijo centralnih stalnih odsekov, naj jim razjasnijo njih pomen in program. Delokrog in namen je razviden že iz imena. Odseki so: 1. stanovsko in šolsko politiški, 2. gospodarski, 3. kulturni: ped.-did., 4. tiskovni, 5. narodno-prosvetni, 6. odsek za stanovski naraščaj, 7. odsek za obmejno šolstvo in neodr. oz., 8. stanovsko-obrambeni odsek. Člani naj se udeležujejo na posameznih poljih in naj predlagajo, kaj žele in v kaki smeri je želeli reorganizacije na posameznih poljih. — Okrajna društva naj pošiljajo predloge in resolucije pov. pisane samo na eno stran, da jih pov. lahko brez predpisavanja odda odsekom v razpravo in izvedbo. To olašča in pospeši delo! — Poslovnik bo kmalu dotiskan in ga potem preimejo okrajna društva za svoje člane.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ OBČNI ZBOR »DRUŠTVA SLOVENSkih UČITELJIC« V LJUBLJANI se je vršil dne 28. decembra m. l. v šoli pri Sv. Jakobu.

Predsednica Vita Zupančičeva otvorila zbor in očrta v kratkih besedah delovanje društva v minulem letu. S toplimi besedami se spominja neumorne delavke tovarišice Eme Zerjavove, ki je bila društvu toliko let nad vse marljiva in vestna blagajničarka. V spomin blagopokojnice daruje društvo 250 Din za »Dečji dom«.

Tajnica Karla Šinkovčeva poda obširne poročilo o delovanju društva slov. učiteljic za vso dobo njegovega obstanka. Društvo se je po članicah udeležilo ženskega kongresa v Ljubljani in občnega zbora Glasbene Matice ob njeni 50-letnici. Pri poročnih svečanostih v Beogradu je zastopala društvo tov. Janja Miklavčičeva. Ob prihodu pevskega zbora moravskih učiteljic je društvo preskrbelo češkim tovarišicam brezplačno stanovanje in prehranitev v Mladiki. Istotam jim je priredilo čajanko. Za kritje stroškov smo naprosile podpore pri pokrajinski vladi, mestnem magistratu in Učiteljski tiskarni ter jo tudi dobile. V poročilu na poverjeništvu UJU smo sporočili želje Štajerk, ki žele žensko zastopnico v višjem šolskem svetu iz svojih vrst. Društvo je imelo 6558 Din. dohodkov in 5074 Din 25 par stroškov.

Nato je tov. Mira Engelmanova podala krasno in izčrpno poročilo o svojem pounčnem potovanju po Češkoslovaški, kjer si je ogledala vse večje naprave češkega rdečega križa. Za svoje izborno poročilo je žela burno pohvalo. Na predlog V. Benigerjeve izda društvo to poročilo v brošuri.

Za »Dečji dom« se je obvezalo društvo zbrati 2500 Din.

Društvena pravila so se času primerno preuredila. — Pri volitvah so bile izvoljene: V. Zupančičeva, J. Zemljanova, Umbergerjeva, Sodnikova, Engelmanova in Waštetova. Za poverjenice v posameznih okraih se izvoljilo: za Ljubljansko okolico — Erna Schott, Šmarje pri Litiji. Kranj — Janja Miklavčičeva, Kranj. Radovljica — Mara Petrovičeva, Bmed. Jesenice — Susteršič Silva, Jesenice, Kamnik — Angela Janša, Jarše. Litija — Ivanka Simončič, Zagorje - Toplice. Krško — Pavla Zierer, Krško, Novo mesto — Lina Klemenčič, Novo mesto. Črnomelj — Poldka Bavdek, Vinica, Kočevje — Ana Somrak, Velike Lašče, Tončka Virk-Betrani, Kočevje. Logatec — Frida Kalmus, Planina, Celje — Hermina Lunder, Hrastnik, Loški potok — Lavričeva, Sodražica — Iva Lovšin, Prekmurje — Gabrijela Ažmanova, Lendava. Ker ni slučajnosti zaključil predsednica občni zbor želeč društvu kar največ uspehov. — Tajnica.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— P. V. v N. m.: Vaš dopis smo izročili pripravljalnemu odboru »F. S.«, ki bo vse nadaljno ukrenil.

—lu A. F. v R. Vašo zadevo Vam pojasnim v pismu, v kolikor sem prejel informacije.

—lu V. P. v N. m. Na Vaše pismo: Priročitev v tej števi, je bila že iz tehniških ozirov nemogoča, torej zaradi ponovno izražene želje v prihodnji številki.

—lu Fr. V. — B. Hvala lepa za poročilo! Skušali bomo tudi potom org. posredovati in pritisniti na merodajnih mestih.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 157. O. š. s.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

V šolskem okraju ljubljanske okolice razpisuje okrajni šolski svet sledeči službi v stalno nameščenje:

Grosuplje služba za nadučitelja. Želimlje služba za nadučitelja.

Pravilno opremljene prošnje z osebno podpisnico, izpolnjeno natančno po vseh rubrikah (število službenih let je navesti), naj vložijo prošilci do predpisani službeni poti do dne 27. januarja 1923.

pri podpisanim okrajnem šolskem svetu v Ljubljani.

Okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 10. januarja 1923.

NAROČITE! CENA NIZKA!

Slike za šolo!

ŠOLSKA VODSTVA IN UČITELJSKE ZBORE OPOZARJAMO, da ima

Knjigarna Učitelj. tiskarne V LJUBLJANI

v zalogi velike slike (62x48) naših mož, ki so posebno priporočljive KOT UČILO za šole, a služijo tudi kot okras vsaki hiši, ker so umetniško delo akad. slikarja prof. A. Koželja.

V zalogi so: JOSIP STRITAR. Portretna slika 4 D. VALENTIN VODNIK. Port. sl. 4 D. A. M. SLOMŠEK. Portretna slika 4 D. SIMON GREGORČIČ. Port. sl. 4 D. FRAN PREŠEREN. Portretna sl. 4 D. FRAN LEVSTIK. Portretna slika 4 D.

Ta zbirka je najlepši okras in učilo za vsako šolo, dvorano in stanovanje.

Pripravljajo se: PRIMOŽ TRUBAR, ANTON AŠKERC, JOSIP JURČIČ.

ZAHVALA.

Vsem, vsem, ki so prihтели od blizu in daleč, da so počastili spomin naše blage nepozabne mamice in nas tolažili v najtežjih urah, naša najpristrčnejša hvala!

Ljubljana, dne 13. januarja 1923.

Rodbina Wessnerjeva.

Najboljše peči sedanjosti so emajlirane

LUC-ove PEČI

Glavna zaloga, prodaja in zastopstvo za Slovenijo in južne kraje pri

F. P. VIDIC & KOMP.

TRGOVINA STAVBNEGA MATERIJALA.

Prešernova ulica. LJUBLJANA Prešernova ulica.

Štev. 66/23.

Razpis učiteljskih služb.

Na javnih osnovnih šolah v kranjskem šolskem okraju se razpisujejo nastopne izpraznjene nadučiteljske in učiteljske službe v stalno namestitev:

Tek. št.	Razpis službe		Službeni kraj	Število			V kraju se dobi	Služba je določena za	Opomba
	nadučiteljska	učiteljska		prestopnih razredov	vzporednic	oddelkov za oddajene			
1.	—	2	Cerklje	6	—	1	1	—	
2.	1	1	Šenčur	2	—	—	1	1	—
3.	—	1	Kovor	2	—	—	1	1	—
4.	—	1	Križe	4	1	—	1	1	—
5.	—	1	Sv. Lenard	1	—	—	1	1	—
6.	—	1	Podbica	1	—	—	1	1	—
7.	—	1	Podlonk	1	—	—	1	1	—
8.	—	2	Poljane	5	—	1	1	1	—
9.	—	1	Preddvor	5	—	—	1	1	—
10.	—	1	Predoslje	4	—	—	1	1	—
11.	—	2	Selce	5	—	—	1	1	—
12.	—	1	Sora	3	—	1	1	1	—
13.	—	1	Sorica	2	—	—	1	1	—
14.	—	1	Škofja Loka, deš. o. š.	6	—	4	—	1	1
15.	—	2	Trata	4	—	—	1	1	1
16.	—	1	Trebija	2	—	—	1	1	—
17.	—	1	Tržič, deš. o. š.	6	—	2	—	1	1
18.	—	1	Zallog	1	—	—	1	1	—
19.	1	—	Železniki	4	—	—	1	1	—

Prednost imajo oni, ki so usposobljeni za pouk iz risanja na sbrt. nadaji. šolah.

Prednost imajo oni, ki so usposobljeni za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo do dne 28. februarja 1923 po službeni poti na podpisani okrajni šolski svet.

Kdor prosi za več služb obenem, mora vložiti za vsako službo posebno prošnjo. Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v javni ljudskošolski službi, morajo dokazati z državnozdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

Okrajni šolski svet v Kranju, dne 10. januarja 1923.

Predsednik: Znidarčič, I. r.